

Волобуєв Владислав Владиславович
Сергієнко Тетяна Іванівна
Сластін Віталій Олександрович

Вплив зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків на політичну культуру та свідомість українців

УДК 32(477).327.34.316.32
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-5.4>
Стаття поширюється на умовах ліцензії
CC BY 4.0

Волобуєв Владислав Владиславович
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри політології
та загальноправових дисциплін
Національного університету
«Запорізька політехніка»
вул. Університетська, 64, Запоріжжя,
Україна
ORCID: 0000-0002-2515-7878

Сергієнко Тетяна Іванівна
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри бізнесу та управління
Національного університету
«Запорізька політехніка»
вул. Університетська, 64, Запоріжжя,
Україна
ORCID: 0000-0002-4654-9248

Сластін Віталій Олександрович
аспірант спеціальності
052 «Політологія»
кафедри політології
та загальноправових дисциплін
Національного університету
«Запорізька політехніка»
вул. Університетська, 64, Запоріжжя,
Україна
ORCID: 0009-0006-8799-4280

Вступ. Інформаційні війни та потоки зовнішньої і внутрішньої пропаганди суттєво впливають на політичну культуру та свідомість українців, формуючи нові механізми політичного впливу та громадської участі. В умовах повномасштабної війни в Україні геополітична нестабільність, активне використання медіа і соціальних мереж, а також масштабне поширення дезінформації створюють складне інформаційне середовище, яке трансформує традиційні уявлення про політичну комунікацію та взаємодію між владою, громадянами і суспільством загалом. У цих умовах особливої актуальності набуває дослідження зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків, їхнього впливу на політичні цінності, установки, переконання та громадську думку, а також аналіз механізмів протидії дезінформації та маніпуляціям. Дослідження цих процесів дозволяє не лише визначити сучасні тенденції трансформації політичної культури та свідо-

Стаття присвячена аналізу впливу зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків на політичну культуру та свідомість українців. Актуальність проблеми зумовлена посиленням інформаційних загроз у контексті геополітичної нестабільності та активним використанням медіа, пропаганди та інформаційних кампаній як інструментів політичного впливу. У цих умовах важливо дослідити, яким чином зовнішні та внутрішні інформаційні потоки формують політичні цінності, установки, переконання та громадську думку населення.

Метою статті є аналіз механізмів впливу інформаційних потоків на політичну культуру та свідомість українців, визначення основних тенденцій їх трансформації, а також окреслення ризиків і можливостей у контексті поширення пропаганди, дезінформації та медіакампаній. Методологічна основа дослідження базується на комплексному підході, який поєднує загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, системний підхід дозволяє розглядати політичну культуру як динамічну соціально-політичну систему, що змінюється під впливом інформаційних потоків. Метод структурно-функціонального аналізу застосовується для вивчення ролі зовнішньої пропаганди, внутрішніх медіакампаній та їхнього впливу на формування політичних установок, свідомості та поведінки громадян. У статті також досліджено та проаналізовано понятійно-категоріальний апарат, що включає такі ключові поняття: інформаційні війни, пропаганда, дезінформація, інформаційні потоки, медіакампанії, політична культура, політична свідомість, політичні цінності, політичні установки, громадська думка, медіаграмотність та інформаційна безпека. Результати дослідження свідчать, що інформаційні потоки, зокрема через соціальні мережі та мас-медіа, значно впливають на політичну свідомість населення, сприяючи поширенню як достовірної інформації, так і дезінформації. Особливо важливою є роль медіаграмотності та критичного сприйняття інформації для формування усвідомлених громадянських позицій і збереження політичної стабільності. Висновки підкреслюють, що дослідження впливу інформаційних потоків на політичну культуру та свідомість українців є надзвичайно актуальним для розуміння сучасних політичних процесів та розробки ефективних механізмів інформаційної протидії.

Ключові слова: інформаційні війни, пропаганда, медіакампанії, політична культура, політична свідомість, громадська думка, дезінформація, медіаграмотність, інформаційна безпека.

мості українців у контексті війни, але й розробити ефективні стратегії інформаційного захисту та підвищення медіаграмотності громадян.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Тема інформаційного впливу та політичних маніпуляцій активно висвітлюється у працях як українських, так і зарубіжних дослідників. Теоретичні засади інформаційної безпеки, інформаційних війн та механізмів дезінформації розглядають Н. Ларіончева [9], К. Кузьменкова [8] та І. Ломака з колегами [10]. Автори наголошують, що сучасні інформаційні конфлікти характеризуються поєднанням пропагандистських, психологічних і кібернетичних інструментів, що дозволяє агресору впливати як на масову свідомість, так і на політичні процеси в державі. Проблематика політичної маніпуляції та її впливу на суспільну свідомість широко розкрита у дослідженнях Д. Арабаджієва [2], які акцентують на загрозах інформаційно-психоло-

гічній безпеці громадян в умовах гібридної війни. Окремий напрям становлять дослідження політичної свідомості та ціннісних орієнтацій громадян, які формуються під впливом медіа та соціокультурних чинників. Так, Т. Волянчук [4] та І. Дранчук [6] підкреслюють роль політичної культури та аксіологічних засад у формуванні образу держави, тоді як Р. Ковальчук [7] аналізує взаємозв'язок між політичними переконаннями та моделями поведінки. Дослідження медіавпливів на молодіжну аудиторію представлено у статті О. та Р.-У. Гуцол [5], де показано, як ЗМІ формують політичні уподобання студентства. Особливої уваги заслуговують публікації, присвячені трансформації ціннісних орієнтацій у контексті медіаглобалізації [11; 12].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність ґрунтовних напрацювань, залишається актуальною проблема систематизації понять і термінів, що описують динаміку політичної комунікації та вплив зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків на політичну культуру й свідомість громадян. Дослідження цих процесів є необхідним для розробки ефективних механізмів інформаційного захисту та комунікації, що сприятимуть демократичному розвитку суспільства, формуванню усвідомлених громадянських позицій і збереженню інформаційної безпеки. **Метою статті** є аналіз механізмів впливу інформаційних потоків на політичну культуру та свідомість українців, визначення основних тенденцій їх трансформації, а також окреслення ризиків і можливостей у контексті поширення пропаганди, дезінформації та медіакампаній. **Методологічна основа дослідження** базується на комплексному підході, який поєднує загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, системний підхід дозволяє розглядати політичну культуру як динамічну соціально-політичну систему, що змінюється під впливом інформаційних потоків. Метод структурно-функціонального аналізу застосовується для вивчення ролі зовнішньої пропаганди, внутрішніх медіакампаній та їхнього впливу на формування політичних установок, свідомості та поведінки громадян.

Результати. У процесі дослідження впливу зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків на політичну культуру та свідомість українців важливим є чітке визначення та систематизація понятійно-категоріального апарату. Саме через категорії «інформаційні війни», «пропаганда», «дезінформація», «інформаційні потоки», «медіакампанії», «політична культура», «політична свідомість», «політичні цінності», «політичні установки», «громадська думка», «медіаграмотність» та «інформаційна безпека» можна глибше осмислити механізми формування суспільних переконань та поведінкових моделей у сучасному медіапросторі.

Кожне з цих понять виконує специфічну функцію в структурі політичної комунікації. Так, категорії «інформаційні війни», «пропаганда» та «дезінформація» описують деструктивний потенціал інформаційного впливу, спрямованого на маніпуляцію масовою свідомістю та підлив суспільної єдності. Поняття «інформаційні потоки» та «медіакампанії» характеризують канали та інструменти поширення повідомлень, як офіційних, так і маніпулятивних. Категорії «політична культура», «політична свідомість», «політичні цінності» та «політичні установки» відображають внутрішній стан суспільства, його здатність до осмислення політичної реальності та вироблення позиції щодо неї. У свою чергу, поняття «громадська думка» демонструє узагальнену реакцію соціуму на зовнішні інформаційні впливи, тоді як «медіаграмотність» та «інформаційна безпека» виступають ключовими захисними механізмами, що забезпечують стійкість громадян до маніпуляцій.

З метою уточнення змісту зазначених понять та їхньої ролі у трансформації політичної свідомості українців у таблиці 1 подано їхні визначення та функціональне призначення у контексті інформаційного впливу.

Таким чином, систематизація ключових понять, наведених у таблиці 1, дозволяє глибше усвідомити складність інформаційного впливу на політичну культуру та свідомість українців. Кожна із розглянутих категорій виконує специфічну функцію в процесі формування політичних установок, цінностей та моделей поведінки громадян. Інформаційні війни, пропаганда та дезінформація виступають деструктивними чинниками, спрямованими на маніпуляцію суспільною свідомістю, тоді як медіаграмотність та інформаційна безпека відіграють роль захисних механізмів, що забезпечують стійкість громадян до зовнішніх і внутрішніх інформаційних загроз. Розуміння сутності та взаємозв'язку цих понять є необхідною передумовою для розробки ефективних стратегій інформаційної політики та підвищення рівня політичної культури суспільства. Це створює підґрунтя для подальших наукових досліджень і практичних рішень у сфері зміцнення інформаційного суверенітету України.

Для поглибленого аналізу впливу інформаційних потоків на політичну культуру та свідомість українців важливо не лише визначити понятійно-категоріальний апарат, а й продемонструвати практичні механізми функціонування зовнішніх і внутрішніх джерел інформаційного впливу. Інформаційний вплив – це цілеспрямована дія на свідомість, поведінку та оцінки індивідів або груп через систематичне поширення інформації з метою формування певних установок, переконань або поведінкових реакцій [1, с. 14].

Зовнішні джерела інформаційного впливу – це суб'єкти та структури, які перебувають поза меж-

Таблиця 1

Основні категорії та поняття, що визначають вплив інформаційних потоків на політичну культуру та свідомість українців

Поняття	Визначення	Роль у формуванні політичної культури та свідомості
Інформаційні війни [9, с. 15]	Цілеспрямоване використання інформації для досягнення політичного, військового або ідеологічного впливу на населення чи державу.	Використовуються для дестабілізації суспільства, підризу довіри до інститутів влади.
Пропаганда [13]	Систематичне поширення ідей, поглядів або чутток для впливу на масову свідомість.	Формує бажані для суб'єкта впливу політичні установки та переконання.
Дезінформація [8, с. 102]	Навмисне поширення хибної або викривленої інформації з метою маніпуляції.	Спричиняє спотворення реальності, посилює поляризацію та панічні настрої.
Інформаційні потоки [3]	Сукупність каналів та процесів поширення інформації в суспільстві.	Забезпечують циркуляцію як достовірних, так і маніпулятивних повідомлень.
Медіакампанії [5, с. 116]	Організовані інформаційні заходи для впливу на громадську думку.	Використовуються як інструмент мобілізації або маніпуляції громадян.
Політична культура [14, с. 59]	Сукупність політичних знань, цінностей, норм і моделей поведінки громадян.	Визначає здатність суспільства до участі в демократичних процесах.
Політична свідомість [4, с. 354]	Усвідомлення громадянами політичної реальності та власної ролі в ній.	Визначає ступінь критичного сприйняття політичної інформації.
Політичні цінності [6]	Установки, що визначають ставлення людини до влади, демократії, свободи, справедливості тощо.	Сприяють формуванню сталих світоглядних орієнтирів.
Політичні установки [7]	Готовність індивіда діяти певним чином у політичних ситуаціях.	Визначають виборчу поведінку та рівень політичної активності.
Громадська думка [12, с. 214]	Узагальнені уявлення та оцінки суспільства щодо політичних подій або явищ.	Виступає індикатором ефективності інформаційного впливу.
Медіаграмотність [11, с. 51]	Здатність критично аналізувати інформацію та розпізнавати маніпуляції.	Є захисним механізмом проти пропаганди та дезінформації.
Інформаційна безпека [10, с. 115]	Стан захищеності інформаційного простору держави та громадян від загроз.	Забезпечує стійкість суспільства до зовнішнього та внутрішнього інформаційного тиску.

ами національної інформаційної системи та здійснюють вплив на громадян через транснаціональні медіа, соціальні мережі, міжнародні організації, іноземні державні або приватні інформаційні агенції. Внутрішні джерела інформаційного впливу – це медіа, політичні партії, громадські організації, державні інститути та інші суб'єкти, що функціонують у межах країни та формують інформаційний простір, впливаючи на громадську думку та політичну поведінку населення.

З цією метою доцільно звернутися до порівняльного аналізу основних каналів поширення інформації, рівня довіри до них серед населення, а також типових інструментів маніпуляції та пропаганди, які використовуються в українському інформаційному просторі.

У таблиці 2 представлено структуру зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків, включаючи міжнародні медіа, російські пропагандистські ресурси, українські загальнонаціональні ЗМІ, соціальні мережі та індивідуальні канали комунікації (блогери, Telegram-канали тощо). Це дозволило нам виявити різницю між джерелами впливу та їхньою аудиторною спрямованістю.

Аналіз даних, представлених у таблиці 2, демонструє, що зовнішні та внутрішні джерела інформаційного впливу відрізняються за своєю аудиторною спрямованістю та методами формування політичної свідомості. Зовнішні джерела переважно орієнтовані на формування певних міжнародних наративів та вплив на загальний інформаційний контекст, часто використовуючи технології масової пропаганди та емоційної маніпуляції. Внутрішні джерела, навпаки, мають більш персоналізовану аудиторну спрямованість, здебільшого впливаючи на громадську думку через національні медіа, соціальні платформи та державні комунікаційні механізми.

Отримані результати підкреслюють важливість диференційованого підходу до оцінки інформаційних потоків, що дозволяє точніше визначати вразливі сегменти суспільства та ефективні стратегії підвищення медіаграмотності та стійкості до маніпуляцій.

Для глибшого розуміння механізмів інформаційного впливу доцільно перейти від загальної характеристики джерел до конкретних інструментів маніпуляції та пропаганди, які застосовуються

Основні джерела зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків та їхній вплив на політичну свідомість українців

Джерело	Тип	Основний зміст / меседж	Потенційний вплив на політичну свідомість	Приклади
Російські державні медіа	Зовнішній	Пропагандистські меседжі, дезінформація про події в Україні	Формування недовіри до української влади, підрив патріотичних настроїв	RT, Sputnik, «Рос-сія 24»
Міжнародні ЗМІ	Зовнішній	Новини про війну, аналітика, міжнародна позиція	Інформування про події, вплив на міжнародний дискурс та свідомість громадян	BBC, CNN, DW, Al Jazeera
Українські загальнонаціональні медіа	Внутрішній	Новини, офіційні повідомлення, аналітика	Формування національної ідентичності, підтримка морального духу	1+1, ICTV, Суспільне
Соціальні мережі	Внутрішній/зовнішній	Оперативна інформація, репости, меми, відеоконтент	Швидке поширення новин і дезінформації, мобілізація громадян	Facebook, Telegram, TikTok
Блогери та індивідуальні канали	Внутрішній	Персональні коментарі, аналіз подій, особисті оцінки	Вплив на формування політичних переконань, емоційних реакцій	Telegram-канали, YouTube-блогери
Інформаційні агентства	Внутрішній/зовнішній	Новини, аналітика, повідомлення про офіційні події	Підвищення обізнаності та довіри до фактів	Укрінформ, Interfax-Україна, Reuters

в українському медіапросторі. Таблиця 3 демонструє класифікацію найбільш поширених пропагандистських і маніпулятивних технік із прикладами, зафіксованими у період повномасштабного вторгнення. Такий підхід дозволяє виявити закономірності використання цих інструментів та оцінити їхній вплив на формування політичних установок і емоційних реакцій населення.

Аналіз даних, представлених у таблиці 3, показує, що ефективне протидіяння інформаційному впливу можливе лише за умови системного підходу до підвищення медіаграмотності, розвитку критичного мислення та застосування заходів щодо перевірки достовірності інформації [2, с. 39].

Виявлені закономірності також слугують основою для розробки стратегій інформаційної безпеки та зміцнення стійкості суспільства до маніпуляцій.

Для наочного представлення динаміки інформаційного впливу доцільним є використання візуальних моделей. Зокрема, Рисунок 1 демонструє трансформацію інформаційного повідомлення від джерела до кінцевого сприйняття громадянином з етапами інтерпретації, емоційного забарвлення та подальшого поширення, що дозволяє простежити механізми впливу й ефективність пропагандистських та маніпулятивних технік.

Аналіз моделі трансформації інформаційного повідомлення, представленої на рисунку 1, демон-

Таблиця 3

Основні пропагандистські та маніпулятивні техніки в українському інформаційному просторі

Техніка	Визначення	Приклад у контексті війни в Україні	Потенційний ефект на свідомість громадян
Фейк (фейкова інформація)	Навмисне поширення хибних фактів	Неправдиві повідомлення про втрати українських військ	Дезорієнтація, паніка, недовіра до офіційних джерел
Емоційна маніпуляція	Використання страху, гніву чи співчуття для впливу на реакції	Пост у соцмережі про «масові жертви» під час бойових дій	Формування емоційно забарвлених політичних установок
Перекручування фактів	Подання частково правдивої інформації у викривленому контексті	Зображення локальних поразок як масштабної поразки держави	Підрив довіри до влади, посилення песимізму
Повторення меседжу	Постійне повторення однієї ідеї через різні канали	Постійні публікації про «корупційність української влади»	Закріплення певного стереотипу в масовій свідомості
Використання авторитетів	Залучення відомих осіб або «експертів» для підтвердження меседжу	Коментарі нібито «експертів» з РФ про нібито поразки України	Підвищення довіри до маніпулятивних повідомлень
Деморалізаційна інформація	Контент, що спрямований на зниження морального духу	Пости про гуманітарні катастрофи та «неможливість оборони»	Зменшення громадської підтримки та мобілізації
Маніпуляції статистикою	Використання цифр у спотвореному вигляді	Подання відомостей про «високі втрати» без підтвердження	Створення хибного уявлення про ситуацію

Рис. 1. Модель трансформації інформаційного повідомлення в суспільній свідомості

струє складність процесу формування політичної свідомості громадян, який включає етапи інтерпретації, емоційного забарвлення та поширення отриманої інформації. Модель підкреслює, що ефективність інформаційного впливу визначається не

лише джерелом повідомлення, а й характеристиками аудиторії та каналами його сприйняття. Рисунок 2 подає порівняння впливу зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків на свідомість українців – телебачення, соціальних мереж, месендже-

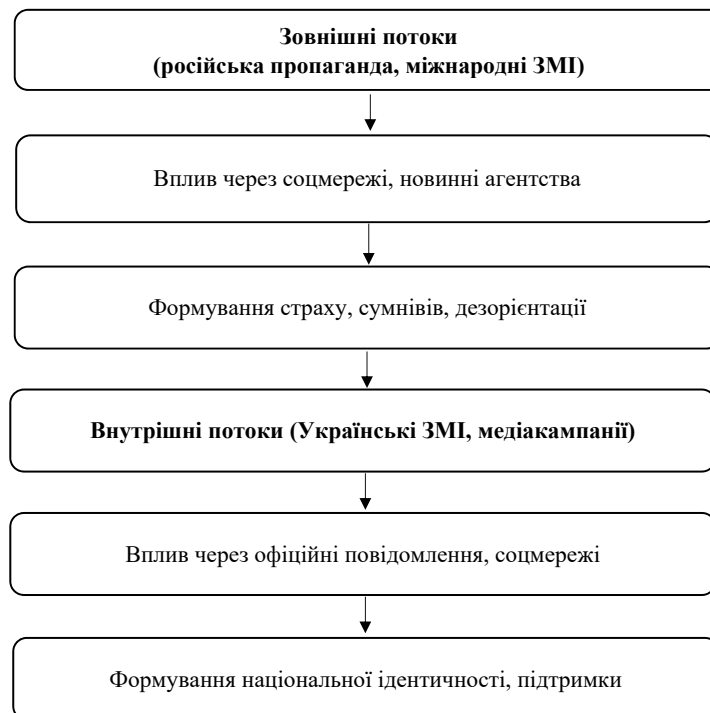

Рис. 2. Порівняння впливу зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків на свідомість українців

рів, офіційних державних ресурсів та міжнародних медіа, що дозволяє визначити, які канали є найбільш впливовими у формуванні політичної свідомості та на яких сегментах суспільства слід концентрувати інформаційну роботу.

Аналіз представлених рисунків дозволяє зробити кілька важливих узагальнень щодо динаміки та ефективності інформаційного впливу в Україні. Рисунок 1 показує, що процес трансформації інформаційного повідомлення в суспільній свідомості є багатоступеневим і залежить як від характеристик самого повідомлення, так і від індивідуальних особливостей сприйняття аудиторії. Рисунок 2 демонструє, що рівень довіри до різних типів медіа суттєво варіюється, що визначає їхню спроможність формувати політичні установки та емоційні реакції громадян.

Узагальнено можна констатувати, що ефективність інформаційного впливу визначається поєднанням факторів джерела, каналу поширення та характеристик аудиторії. Це підкреслює необхідність комплексного підходу до аналізу інформаційного простору та розробки заходів щодо зміцнення медіаграмотності й стійкості населення до маніпуляцій.

Висновки. Підводячи підсумок дослідження, зазначимо, що інформаційні потоки та джерела значною мірою формують політичну свідомість українців, особливо в умовах гібридної та повномасштабної війни. До 24 лютого 2022 року вплив носив переважно світоглядний характер, спрямовуючи увагу на ціннісні орієнтири та національну ідентичність. Після повномасштабного вторгнення він став більш інтенсивним і оперативним із широким застосуванням пропагандистських та маніпулятивних технік, таких як дезінформація, емоційна маніпуляція та підміна фактів. Аналіз джерел і каналів показав, що зовнішні та внутрішні медіа відрізняються аудиторною спрямованістю та рівнем довіри, що визначає їх ефективність у формуванні політичних установок. Модель трансформації повідомлення демонструє складність процесу сприйняття й поширення інформації, підкреслюючи важливість комплексного підходу до оцінки впливу. Особливо актуальним є розвиток медіаграмотності та критичного мислення громадян для аналізу інформаційних потоків і протидії маніпуляціям. Політичні та державні інститути повинні балансувати між відкритістю до зовнішніх джерел і захистом національних інтересів, забезпечуючи стабільність політичного та інформаційного середовища.

Перспективою подальших наукових досліджень є вивчення механізмів інформаційного впливу та пропаганди в умовах кризових і воєнних ситуацій, а також аналіз ефективності заходів щодо підвищення стійкості суспільства до дезінформації. Дослідження цих аспектів дозволить

глибше зрозуміти взаємозв'язок між інформаційними потоками, громадською поведінкою та стабільністю демократичних процесів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арабаджієв Д.Ю., Сергієнко Т.І. Маніпулювання свідомістю суспільства в умовах інформаційної та гібридної війни в Україні. Гілея: науковий вісник. К.: «Видавництво «Гілея», 2019. Вип. 146 (№ 7). Ч. 3. Політичні науки. С. 12–15.
2. Арабаджієв Д.Ю., Сергієнко Т.І. Політична маніпуляція та інформаційно-психологічна безпека в політичних відносинах. Політикус: Науковий журнал. Видавничий дім «Гельветика». № 2. 2020. С. 36–43.
3. Брайчевський С.М., Інформаційні потоки та інформаційні об'єкти. Інформація і право, 2012. № 2(5). DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2012.2\(5\).271872](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2012.2(5).271872).
4. Воляннюк Т. А. Політична свідомість і культура як чинники формування образу сучасної української держави. Право та державне управління, 2023. № 2. С. 353–358. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2023/51.pdf.
5. Гуцол, О., Гуцол, Р.-У. Медіа та політика: як змк впливають на політичні уподобання та переконання студентів. Інтегровані комунікації, 2024. № 1 (17). С. 115–122. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2024.1715>.
6. Дранчук І. Політичні цінності як аксіологічні засади функціонування суспільства і держави. «Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2023. № 3(58). <https://doi.org/10.21564/2663-5704.58.285714>.
7. Ковальчук Р.О. Політичні установки і політична поведінка URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2024/paper/viewFile/19585/16413>.
8. Кузьменкова К.С. Феномен «дезінформація» як об'єкт наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування, 2025. Том 36 (75) № 1. С. 100–105.
9. Ларіончева Н. А. Сучасні інформаційні війни: на прикладі російсько-українського протистояння. Політикус, 2014. № 1. С. 14–20.
10. Ломака І.І., Липчук О.І., Кобець Ю.В. Інформаційна безпека держави: теоретико-методологічні засади та особливості в умовах збройного конфлікту. Пріональні студії, 2022. № 31. С. 113–118. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/31/21.pdf>
11. Сергієнко Т.І., Курта О.О., Сластін В.О. Зміни ціннісних орієнтацій у політичній культурі в умовах медіаглобалізації та цифрових технологій. Сучасні політичні візії, 2024. № 2. С. 49–54. URL: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/political/issue/view/214/195>.
12. Сергієнко Т.І., Єремєєва І.А. Співвідношення держави та громадянського суспільства у політичній думці. Theoretical and practical aspects of modern scientific research: collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov.

Sherman Oaks, California : GS Publishing Services, 2022. С. 212–223.

13. Що таке пропаганда: її вплив на людей та як вона працює в умовах війни. URL: <https://tsn.ua/ato/scho-take-propaganda-yiyi-vpliv-na-lyudey-ta-yak-vona-pracyuye-v-umovah-viyni-2068972.html>.

14. Sergiienko T., Babarykina N. Features and trends of the development of the political culture of the Ukrainian society in the conditions of the hybrid warfare. *Humanities studies: збірник наукових праць / Гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Випуск 7 (84). С. 58–64. URL: <http://humstudies.com.ua/issue/view/14152>.*

REFERENCES:

1. Arabadzhyev D.YU., Serhiyenko T.I. (2019). Manipulyuvannya svidomistyu suspil'stva v umovakh informatsiynoyi ta hibrydnoyi viyny v Ukrayini [Manipulation of public consciousness in the conditions of information and hybrid warfare in Ukraine]. *Hileya: naukovyy visnyk. K.: «Vydavnytstvo «Hileya». Vyp. 146 (no. 7). CH. 3. Politychni nauky. pp. 12–15.*

2. Arabadzhyev D.YU., Serhiyenko T.I. (2020). Politychna manipulyatsiya ta informatsiynopsykholohichna bezpeka v politychnykh vidnosynakh [Political manipulation and informational and psychological security in political relations]. *Politykus: Naukovyy zhurnal. Vydavnychyy dim «Hel'vetyka». no. 2. pp. 36–43.*

3. Braichevskyi S.M. (2012). Informatsiini potoky ta informatsiini ob'ekty [Information flows and information objects]. *Informatsiia i pravo, № 2(5). DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2012.2\(5\).271872](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2012.2(5).271872).*

4. Volianiuk T.A. (2023). Politychna svidomist' i kul'tura yak chynnyky formuvannya obrazu suchasnoi ukrains'koi derzhavy [Political consciousness and culture as factors in shaping the image of the modern Ukrainian state]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia, №2, pp. 353–358. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2023/51.pdf.*

5. Hutsol O., Hutsol R.-U. (2024). Media ta polityka: yak ZMK vplyvaiut' na politychni upodobannia ta perekonannia studentiv [Media and politics: how mass media influence students' political preferences and beliefs]. *Intehrovani komunikatsii, №1(17), pp. 115–122. <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2024.1715>.*

6. Dranchuk I. (2023). Politychni tsinnosti yak aksiolohichni zasady funktsionuvannya suspil'stva i derzhavy [Political values as axiological principles of the functioning of society and the state]. *Visnyk NLU imeni Yaroslava Mudroho. Seriya: Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiolohiia, № 3(58). <https://doi.org/10.21564/2663-5704.58.285714>.*

7. Kovalchuk R.O. (n.d.). Politychni ustanovky i politychna povedinka [Political attitudes and political behavior]. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2024/paper/viewFile/19585/16413>.

8. Kuz'menkova K.S. (2025). Fenomen «dezinformatsiia» yak ob'iekt naukovykh doslidzhen [The phenomenon of “disinformation” as an object of scientific research by domestic and foreign scientists]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia, Vol. 36 (75), № 1, pp. 100–105.*

9. Larioncheva N.A. (2014). Suchasni informatsiini viiny: na prykladi rosiis'ko-ukrains'koho protystoiannia [Modern information wars: the case of the Russian-Ukrainian confrontation]. *Politykus, № 1, pp. 14–20.*

10. Lomaka I.I., Lypchuk O.I., Kobets Yu.V. (2022). Informatsiina bezpeka derzhavy: teoretyko-metodolohichni zasady ta osoblyvosti v umovakh zbroinoho konfliktu [Information security of the state: theoretical and methodological principles and features in the conditions of armed conflict]. *Rehional'ni studii, № 31, pp. 113–118. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/31/21.pdf>.*

11. Sergiienko T.I., Kurta O.O., Slasin V.O. (2024). Zminy tsinnisnykh oriientsii u politychnii kul'turi v umovakh mediahlobalizatsii ta tsyfrovyykh tekhnolohii [Changes in value orientations in political culture under conditions of media globalization and digital technologies]. *Suchasni politychni vizii, №2, pp. 49–54. URL: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/political/issue/view/214/195>.*

12. Sergiienko T.I., Yermieieva I.A. (2022). Spivvidnoshennia derzhavy ta hromadians'koho suspil'stva u politychnii dumtsi [The correlation between the state and civil society in political thought]. In *Theoretical and practical aspects of modern scientific research: collective monograph / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California: GS Publishing Services, pp. 212–223.*

13. Shcho take propahanda: yii vplyv na liudei ta yak vona pratsiuie v umovakh viiny [What is propaganda: its impact on people and how it works in wartime]. URL: <https://tsn.ua/ato/scho-take-propaganda-yiyi-vpliv-na-lyudey-ta-yak-vona-pracyuye-v-umovah-viyni-2068972.html>.

14. Sergiienko T., Babarykina N. (2021). Features and trends of the development of the political culture of the Ukrainian society in the conditions of the hybrid warfare. *Humanities studies, Issue 7 (84), pp. 58–64. Zaporizhzhia: Vydavnychiy dim «Hel'vetyka». URL: <http://humstudies.com.ua/issue/view/14152>.*

The influence of external and internal information flows on the political culture and consciousness of Ukrainians

Volobuiev Vladyslav Vladyslavovych

Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Political Science and General Legal
Disciplines
National University "Zaporizhzhia
Polytechnic"
Universytetska str., 64, Zaporizhzhia,
Ukraine
ORCID: 0000-0002-2515-7878

Sergienko Tetiana Ivanivna

Candidate of Political Science, Associate
Professor,
Associate Professor at the Department
of Business and Management
National University "Zaporizhzhia
Polytechnic"
Universytetska str., 64, Zaporizhzhia,
Ukraine
ORCID: 0000-0002-4654-9248

Slastin Vitalii Oleksandrovych

Postgraduate Student in Specialty
052 "Political Science"
at the Department of Political Science
and General Legal Disciplines
National University "Zaporizhzhia
Polytechnic"
Universytetska str., 64, Zaporizhzhia,
Ukraine
ORCID: 0009-0006-8799-4280

The article is devoted to analyzing the influence of external and internal information flows on the political culture and consciousness of Ukrainians. The relevance of the issue is driven by the intensification of information threats in the context of geopolitical instability and the active use of media, propaganda, and information campaigns as tools of political influence. Under such conditions, it is essential to explore how external and internal information flows shape political values, attitudes, beliefs, and public opinion.

The purpose of the article is to examine the mechanisms through which information flows affect the political culture and consciousness of Ukrainians, to identify key trends in their transformation, as well as to outline the risks and opportunities associated with the spread of propaganda, disinformation, and media campaigns. The methodological basis of the study relies on a comprehensive approach that combines general scientific and specialized methods. In particular, the system approach makes it possible to consider political culture as a dynamic socio-political system that evolves under the influence of information flows. The method of structural and functional analysis is applied to study the role of external propaganda, internal media campaigns, and their impact on the formation of political attitudes, consciousness, and citizen behavior. The article also explores and analyzes the conceptual and categorical framework, which includes the following key concepts: information warfare, propaganda, disinformation, information flows, media campaigns, political culture, political consciousness, political values, political attitudes, public opinion, media literacy, and information security.

The research results indicate that information flows – particularly through social networks and mass media – significantly influence public political consciousness, contributing to the dissemination of both accurate information and disinformation. The role of media literacy and critical perception of information is especially important for shaping informed civic positions and maintaining political stability. The conclusions emphasize that studying the impact of information flows on the political culture and consciousness of Ukrainians is highly relevant for understanding contemporary political processes and developing effective mechanisms of information resistance.

Key words: information warfare, propaganda, media campaigns, political culture, political consciousness, public opinion, disinformation, media literacy, information security.

Дата першого надходження рукопису до видання: 19.10.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 14.11.2025
Дата публікації: 15.12.2025